

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

19 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan,

examinând admisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul Dumitru Calendari, prin care solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 februarie 2020, în cauza penală, în privința lui

Marcov Vadim XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 19.10.2018 până la 11.12.2019;

Instanța de apel de la 30.12.2019 până la 13.02.2020;

Instanța de recurs de la 27.05.2020 până la 19.08.2020.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul central din 11 decembrie 2019, Vadim Marcov a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 369 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa, cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, de 3 ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei aplicată inculpatului Vadim Marcov cu stabilirea unui termen de probațiune de 2 ani.

A fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului Vadim Marcov a cheltuielilor judiciare în sumă de 640 lei, ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Vadim Marcov fiind militar al Brigăzii nr.3 Infanterie Motorizată „Dacia”, amplasată în mun. Cahul, str. M. Viteazul, 4, deținând conform ordinului nr.250 din 27.12.2017 al Comandantului Brigăzii nr.3 infanterie motorizată „Dacia”, funcția de comandant al echipei nr. 2, acționând în încălcarea Regulamentului disciplinei militare, aprobat prin Legea nr.52 din 02.03.2007, care prevede că: art.4 (1) Îndeplinirea serviciului militar impune respectarea cu strictețe a disciplinei militare și suportarea rigorilor vieții de militar; art.5 Disciplina militară pune în fața fiecărui militar următoarele obligații: c) să respecte jurământul militar și prevederile regulamentelor militare; g) să prețuiască camaraderia

militară, să respecte drepturile și libertățile tuturor cetățenilor; m) să contribuie la menținerea și la restabilirea ordinii regulamentare; n) să se comporte cu demnitate atât în unitatea militară, cât și în afara ei, să nu - și permită nici sie și nici altora să încalce ordinea publică, să contribuie pe toate căile la apărarea onoarei și demnității cetățenilor, la menținerea prestigiului Forțelor Armate, la fel încâlcind art. 15 p.3), 5), 7), art.19, art.94, art.95, art. 190 p.3) al Regulamentului nr.2327-IV din 03.09.2009 al Serviciului Interior al Forțelor Armate ale Republicii Moldova, care prevăd că militarul are următoarele îndatoriri: - să respecte Jurământul militar și prevederile regulamentelor militare; - să fie disciplinat și vigilent;; - să prețuiască camaraderia militară, să respecte drepturile și libertățile tuturor cetățenilor; - să se respecte reciproc, să ajute comandanții (șefii) și superiorii la menținerea ordinii și disciplinei; - să servească în permanență drept exemplu de înaltă cultură, modestie și cumpătate, să păstreze cu sfințenie onoarea militară, să-și apere demnitatea și să stimeze demnitatea celorlalți; - să construiască relațiile dintre militari pe bază de stimă reciprocă; - să stimeze comandanții (șefii) și superiorii, să respecte onoarea și demnitatea camarazilor și regulile de politețe militară, de conduită și de executare a salutului militar, în continuarea intenției sale infracționale la 10 iulie 2018, aproximativ la ora 22.10, aflându-se în cazarma Brigăzii sus-menționate, în rezultatul unui conflict apărut spontan între el și militarul Trofin Ion, care își satisfăcea serviciul militar în aceeași Brigadă în funcția de comandant al echipei nr. 2, i-a aplicat ultimului o lovitură cu pumnul în regiunea feței, astfel cauzându-i lui Trofin Ion, potrivit raportului de expertiză judiciară nr.201811B0269 din 15.08.2018, plagă confuză pe față, care se atribuie la vătămare corporală ușoară.

Acțiunile inculpatului au fost calificate juridic în componența de infracțiune prevăzută de art. 369 alin. (2) lit. c) Codul penal, ca încălcarea regulilor statutare cu privire la relațiile dintre militari, în timpul îndeplinirii serviciului militar, dacă între ei nu există raporturi de subordonare și dacă această încălcare s-a manifestat prin acte de violență, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul prin care a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea respingerii solicitării procurorului de încasare din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, în temeiul căreia de la inculpatul Vadim Marcov să fie încasate în beneficiul statului cheltuieli judiciare în mărime de 640 lei, în rest să fie menținută sentința fără modificări.

În motivarea apelului procurorul a indicat că, instanța de judecată neîntemeiat a respins solicitarea procurorului privitor la încasarea de la inculpat a cheltuielilor

judiciare în sumă de 640 lei, or, nu au fost prezentate careva dovezi că acesta are avea careva persoane la întreținere sau că nu are alte venituri..

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 februarie 2020, a fost respins apelul declarat de către procuror, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea deciziei, instanța de apel a constatat că, instanța de fond judecând cauza, a verificat sub toate aspectele circumstanțele de fapt și de drept, complet și obiectiv a apreciat probele administrate, și întemeiat a ajuns la concluzia că acțiunile inculpatului Vadim Marcov corect au fost încadrate în baza prevederilor art. 369 alin. (2) lit. c) Cod penal, ca încălcarea regulilor statuare cu privire la relațiile dintre militari, în timpul îndeplinirii serviciului militar, dacă între ei nu există raporturi de subordonare și dacă această încălcare s-a manifestat prin acte de violență, soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății, iar vinovăția acestuia în comiterea faptei imputate este pe deplin confirmată.

Aceste împrejurări au fost constatate prin totalitatea de probe administrate la cauza penală și care au fost apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel a menționat că decizia instanței de fond a fost atacată de către procuror doar în partea respingerii cheltuielilor judiciare, astfel sub acest aspect, verificând legalitatea și temeinicia sentinței judecătorești, a conchis că instanța de fond întemeiat a ajuns la concluzia respingerii cerinței procurorului de a încasa din contul inculpatului în beneficiul statului cheltuieli judiciare în sumă de 640 lei pentru efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară.

Instanța de apel a menționat că, potrivit prevederilor art. 143 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea: altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză. Iar, conform art. 227 alin.(2) pct.5), alin.(3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare cuprind sumele: cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Drept urmare, în cazurile când rapoartele de expertiză judiciară (medico-legale) au fost dispuse de către organul de urmărire penală, plățile necesare pentru efectuarea expertizelor vor fi achitate din contul mijloacelor bănești alocate de la bugetul de stat.

Subsecvent, instanța de apel a reținut că, raportul de expertiză judiciară medico-legale nr. 21811D0269 din 15 august 2018 și raportul de expertiză judiciară nr. 201811D0266 din 13 august 2018 (f.d.40-41), au fost ordonate de către organul de

urmărire penală pentru stabilirea gradului de gravitate a vătămarilor corporale cauzate atât a părții vătămate, cât și a inculpatului, aceasta fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării. Or, procurorul în lipsa unor astfel de probe nu ar fi putut demonstra comiterea faptei penale de încălcarea regulilor statuare cu privire la relațiile dintre militari, în timpul îndeplinirii serviciului militar, dacă între ei nu există raporturi de subordonare și dacă această încălcare s-a manifestat prin acte de violență, soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății, de către inculpatul Vadim Marcov, precum și să susțină învinuirea în instanța de judecată în vederea condamnării persoanei, or în astfel de cazuri sunt necesare cunoștințe speciale, iar raportul de constatare este unul obligatoriu, reieșind din prevederile art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală.

În aceeași ordine de idei, a remarcat că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, prin numirea rapoartelor de expertiză judiciară medico-legale, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din sumele alocate de la bugetul statutului.

Mai mult decât atât, instanța de apel a reținut prevederile art. 227 alin. (2) Cod de procedură penală, prin care legiuitorul a prevăzut sumele care se cuprind în cheltuielile judiciare, însă sumele achitate pentru efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară medico-legale, nu sunt reglementate de această normă procesuală.

În acest context, a subliniat că, la materialele cauzei procurorul, deși invocă suportarea cheltuielilor judiciare în cadrul urmăririi penale în sumă de 640 lei pentru efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară medico-legale, totuși nu a anexat probe privitor la achitarea unei asemenea sume bănești în contul instituției care a efectuat raportul de constatare.

Astfel, instanța de apel a subliniat că mențiunea efectuată în rapoartele de expertiză judiciară, la rubrica notă, precum că cheltuielile suportate în legătură cu efectuarea raportului de constatare, întocmit de către Centrul de Medicină Legală constituie 320 lei fiecare, nu pot fi reținute în sensul confirmării suportării cheltuielilor judiciare invocate de către procuror în sumă totală de 640 lei, or, procurorul nu a prezentat instanței de judecată înscrisuri care ar face dovada de achitare a unor astfel de cheltuieli judiciare pentru efectuarea și întocmirea rapoartelor de expertiză judiciară de către respectiva instituție, cum ar fi factură, un act de primire-predare, sau alte înscrisuri relevante.

De asemenea, referința procurorului la prevederile art. 227 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, care stabilește că cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părților vătămate, reprezentanților lor, experților,

specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali, este neîntemeiată, în situația în care procurorul nu a anexat la cauza penală probe ce ar demonstra achitarea experților suma de 640 lei solicitată a fi încasată din contul inculpatului Vadim Marcov. Acel fapt că, statul prin intermediul procurorului și-a onorat obligația de a demonstra în instanța de judecată vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii cercetate de către organul de urmărire penală, nu constituie un temei automat de a încasa cheltuielile judiciare din contul inculpatului Vadim Marcov, or, procurorul necesită să demonstreze că acele cheltuieli invocate au fost real suportate de către organul de urmărire penală, prin prezentarea de probe pertinente și concludente, pe când la caz, astfel de probe nu au fost administrate.

Mai mult ca atât, art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, prevede că instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, această normă poartă un caracter general, iar la determinarea necesității ca inculpatul să suporte total sau parțial cheltuielile judiciare suportate pe parcursul urmăririi penale, instanța de judecată urmează să țină cont de toate circumstanțele cauzei, inclusiv și de probele administrate în acest sens de către acuzatorul de stat, însă la speță, după cum a fost deja constatat, procurorul nu a demonstrat prin probe pertinente achitarea plății pentru rapoartele de expertiză judiciară medico-legale efectuate, costul cărora solicită să fie încasat din contul inculpatului Vadim Marcov în beneficiul statului.

În același context de idei, instanța de apel admis posibilitatea suportării unor cheltuieli judiciare pentru buna desfășurare a procesului penal de către organul de urmărire penală, însă cu toate acestea în materialele dosarului organul de urmărire penală/procurorul nu au confirmat aceste cheltuieli prin probe așa cum o solicită normele procesual-penale.

Instanța de apel, a notat că în temeiul art. 51 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, procurorul este în drept să pornească o acțiune civilă împotriva învinutului, inculpatului sau a persoanei care poartă răspundere materială pentru fapta învinutului, inculpatului: în interesele statului, pe când la caz, procurorul nu a înaintat o acțiune civilă împotriva inculpatului Vadim Marcov.

În consecință, instanța de apel a constatat temeinicia concluziei primei instanțe de a respinge cerința procurorului privitor la încasarea de la inculpatul Vadim Marcov cheltuielile judiciare pentru efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară medico-legale în sumă totală de 640 lei, or potrivit art. 227 alin.(1) și art. 227 alin.(2) pct.5), (3) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Legalitatea unei astfel de soluții derivă și din decizia Curții Constituționale nr, 98 din 06 septembrie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 142 alin. (2) din Codul de procedură penală (plata pentru efectuarea expertizei în cauzele penale), în conținutul căreia Curtea a notat că prin definiție, expertiza judiciară reprezintă o activitate de cercetare Științifico-practică, efectuată în cadrul procesului civil, penal sau contravențional, în scopul aflării adevărului prin efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar. Motivele pentru dispunerea și efectuarea expertizei judiciare sunt prevăzute la articolul 142 Cod de procedură penală, iar prin articolul 143 din Cod de procedură penală legislatorul a stabilit cazurile în care este obligatorie efectuarea expertizei. Curtea a observat că, în baza articolului 19 alin. (3) din Cod de procedură penală, procurorul (organul de urmărire penală) are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuțitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea. Această normă își găsește dezvoltarea în articolul 100 alin. (1) din Cod de procedură penală, potrivit căruia administrarea probelor constă în folosirea mijloacelor de probă în procesul penal, adică strângerea și verificarea probelor, în favoarea și în defavoarea învinuitului, inculpatului, de către organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea altor participanți la proces, precum și de către instanță, la cererea părților, prin procedeele probatorii prevăzute de Codul de procedură penală.

Prin urmare, dispunerea unei expertize judiciare constituie o obligație procesuală a procurorului (organului de urmărire penală), în faza de urmărire penală, dacă circumstanțele cauzei o justifică. Expertiza urmează a fi dispusă și în favoarea învinuitului pentru a respecta drepturile procesuale ale acestuia, inclusiv principiul egalității armelor. În cazul unei omisiuni a procurorului (organului de urmărire penală) de a respecta o asemenea obligație, persoanele interesate pot utiliza instrumentele procesuale prevăzute în instituția controlului judiciar al procedurii prejudiciere. Părțile interesate pot solicita efectuarea unei expertize judiciare la judecarea cauzei în prima instanță sau în instanța de apel. În mod firesc, în toate cazurile, cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor sunt suportate de la bugetul de stat. Așadar, efectuarea unei expertize judiciare pentru constatarea circumstanțelor cauzei constituie o obligație pozitivă a autorităților, ce derivă din articolul 124 alin. (1) din Constituție, iar dreptul

părților de a solicita efectuarea unei expertize din inițiativă proprie și pe cont propriu este o garanție suplimentară prevăzută de normele procesuale. Înalta Curte a constatat că, potrivit articolului 75 alin. (3) din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală. Sub acest aspect, Curtea a conchis că în cazurile în care organul de urmărire penală și, în special, procurorul este obligat, *ope legis*, să dispună efectuarea unei expertize judiciare (prevăzute la articolul 143 din Codul de procedură penală) cheltuielile pentru aceasta sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea deciziei, cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În motivarea celor solicitate, procurorul face trimitere la practica Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție care în spețe similare încasează cheltuielile judiciare de la inculpați în contul statului.

De asemenea, procurorul susține că decizia pronunțată de către instanța de apel este una nemotivată și nu cuprinde motivele pe care se întemeiază.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului respectiv pe baza materialului din dosarul cauzei, Colegiul penal concluzionează că, acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatului.

Potrivit textului recursului, procurorul invocă ca temeiuri de casare a deciziei instanței de apel pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care stipulează că

hotărârea instanței de apel conține o eroare de drept atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar.

Verificând alegațiile recurentului, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal conchide că, acestea nu coroborează cu materialele cauzei și sunt invocate neîntemeiat de titular, reieșind din raționamentele ce urmează.

Autorul recursului consideră că, instanța de apel eronat a respins solicitarea acuzării de a dispune încasarea de la inculpatul Vadim Marcov în bugetul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 640 lei, cheltuieli suportate în urma efectuării rapoartelor de expertiză medico-legale.

Astfel, Colegiul penal atestă că, instanța de apel a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind soluționarea chestiunii legate de cheltuielile judiciare în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală, corect ținând cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 227 alin. (1) și (3), 143 alin. (1) pct. 2), 6) Cod de procedură penală, care prescriu expres că la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare, suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, care se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate, instanța de apel just, argumentat și în limitele competenței legale statuând că, în speță, respectivele cheltuieli urmează a fi făcute din contul mijloacelor bugetului de stat.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. Or, în cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

De asemenea, Colegiul penal ține să remarce că, pornind de la relevanțele art. 229 alin. (1) și (3), 6 pct. 111), 27, 414 alin. (1) și (2), instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial condamnatul, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor, iar judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate.

Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza

penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

În această ordine de idei, instanța de recurs ordinar susține poziția instanței de apel care corect a respins ca fiind neîntemeiată solicitarea procurorului cu privire la încasarea din contul inculpatului Vadim Marcov în bugetul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 640 lei, cheltuieli suportate în urma efectuării rapoartelor de expertiză medico-legale .

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că, instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de către recurent că hotărârea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul Dumitru Calendari, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 februarie 2020, în cauza penală în privința *Marcov Vadim XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la *19 august 2020*.

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecători:

Ion Guzun

Liliana Catan